

“Η κάθοδος του Αναστάντος στον Άδη”

Μητροπολιτικό Έργο / Ι.Μ. Μάνης

Του Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Μάνης κ. Χρυσόστομου Γ΄

Ὁ Χριστός, μέ τόν σταυρικό Του θάνατο καί τήν ἐπακολουθήσασα τριήμερο ἐκ νεκρῶν Ἀνάστασή Του, συνέτριψε κυριολεκτικά τόν Ἅδη, τόν θάνατο. Αὐτό εἶναι τό ὑπερφυές μέγα γεγονός, τό θεῖο Μυστήριο τοῦ Θεανθρώπου.

Ὁ Ἱ. Χρυσόστομος γράφει: «Ὁ τοῦ Κυρίου θάνατος, τόν θάνατον

ἐθανάτωσεν»(P.G.62,58).

Ἄρθρο καί κανόνας τῆς χριστιανικῆς διδασκαλίας καί πίστεως εἶναι ὅτι ὁ Χριστός κατήλθε στόν Ἄδη.

Ὁ ἴδιος μάλιστα ὁ Χριστός προλέγει τήν κατάβασή Του στόν Ἄδη παραβολικῶς: «Ὡσπερ γάρ ἐγένετο Ἰωνᾶς ὁ προφήτης ἐν τῇ κοιλίᾳ τοῦ κήτους τρεῖς ἡμέρας καί τρεῖς νύκτας, οὕτως ἔσται καί ὁ υἱός τοῦ ἀνθρώπου ἐν τῇ καρδίᾳ τῆς γῆς τρεῖς ἡμέρας καί τρεῖς νύκτας» (Ματθ. 12,40 καί Ἰωνᾶ 1,15-2,1).

Εἶναι χαρακτηριστικό, ὅτι στά προεισαγωγικά τῆς κάθε Θ. Λειτουργίας, ὁ ἱερεὺς θυμῷ τήν Ἁγία Τράπεζα, πού συμβολίζει τόν τάφο τοῦ Χριστοῦ καί λέγει: «Ἐν τάφῳ σωματικῶς, ἐν ἅδῃ δέ μετὰ ψυχῆς ὡς Θεός».

Ὡς γράφει ὁ Ἰω. Δαμασκηνός: «κάτεισιν (κατέρχεται) εἰς ἅδην ψυχὴ τεθεωμένη, ἵνα, ὥσπερ τοῖς ἐν γῇ ὁ τῆς δικαιοσύνης ἀνέτειλεν ἥλιος, οὕτω καί τοῖς ὑπὸ γῆν ἐν σκότει καί σκιᾷ θανάτου καθημένοις ἐπιλάβῃ τὸ φῶς». (Ἐκδοσις ἀκριβῆς τῆς Ὁρθοδόξου πίστεως, ΕΠΕ 416).

Πολύ δέ χαρακτηριστικά τὸ ἀναστάσιμο Ἀπολυτίκιο λέγει: «Ὅτε κατήλθες πρὸς τὸν θάνατον, ἡ ζωὴ ἡ ἀθάνατος, τότε τὸν Ἄδην ἐνέκρωσας, τῇ ἀστραπῇ τῆς θεότητος· ὅτε δὲ καὶ τοὺς τεθνεῶτας ἐκ τῶν καταχθονίων ἀνέστησας, πᾶσαι αἱ Δυνάμεις τῶν ἐπουρανίων ἐκραύγαζον· Ζωοδότα Χριστέ, ὁ Θεὸς ἡμῶν, δόξα Σοι».

Καί πάλιν ὁ θεοφόρος πατήρ τῆς Ἐκκλησίας, ὁ Ἰ. Δαμασκηνός γιὰ νά γίνει περισσότερο κατανοητό τοῦτο, ἀναφορικά μέ τήν κάθοδο τοῦ Χριστοῦ στόν Ἄδη, γράφει: «Ἄν καί ἀπέθανε, ὡς ἄνθρωπος καί ἡ ἁγία ψυχὴ του ἐχωρίσθη ἀπὸ τὸ ἄχραντον σῶμα Του, ὅμως ἡ θεότης παρέμεινε ἀχώριστος καί ἀπὸ τὰ δύο, ἐννοῶ ἀπὸ τήν ψυχὴν καί ἀπὸ τὸ σῶμα καί οὔτε ἔτσι δέν ἐχωρίσθη ἡ μία ὑπόστασις του εἰς δύο... Ἦταν μία πάντοτε ἡ ὑπόστασις τοῦ Χριστοῦ» (ᾠ. παρ. 415).

Ἔτσι χωρισθείσης μέ τὸν θάνατό Του τῆς ψυχῆς ἀπὸ τοῦ σώματος καί εἰς Ἄδου κατελθούσης ἐνδόξως, τὸ σῶμα Του παρελήφθη ἀπὸ τὸν Ἰωσήφ Ἀριμαθείας καί ἐτάφη. Ὡστόσο, ἐνῶ θά ἔπρεπε κατὰ τοὺς φυσικοὺς νόμους τὸ σῶμα τοῦ Χριστοῦ, ν' ἀρχίσει νά ἀποσυντίθεται, Αὐτὸ παρέμεινε ἀπολύτως ἀνέπαφον, ὡς λέγει μάλιστα ὁ Μ. Ἀθανάσιος, «εἰ καί ἀπέθανε διὰ τὸ ὑπὲρ πάντων λύτρον, ἀλλ' οὐκ οἶδε διαφθοράν. Ὀλόκληρον γάρ ἀνέστη· ἐπεὶ μηδέ ἄλλου τινός, ἀλλ' αὐτῆς τῆς ζωῆς ἦν τὸ σῶμα» (ΒΕΠΕΣ 30,92).

Ἐπακριβῶς ψάλλουμε τήν Μεγ. Παρασκευή: «Χριστός διαφθορᾶς ἐδείχθη ἀλλότριος». Ἡ παραμονὴ σέ ἀφθαρσία τοῦ Σώματος τοῦ Χριστοῦ ὀφείλεται στό ὅτι καί μετὰ τὸν σωματικό Του θάνατο, ἡ θεότητα παρέμεινε ἐνωμένη μετὰ τοῦ

σώματος, όπως επίσης παρέμεινε ένωμένη και μετά της εις Ἄδου κατελθούσης ψυχῆς.

Ὁ Ἰ. Δαμασκηνός θά υπογραμμίσει πολύ χαρακτηριστικά: «Ὁ Χριστός, ἐνῶ ἦταν μέ τάς δύο φύσεις, ἔπαθε μέ τήν παθητήν φύσιν, καί ἐσταυρώθη· διότι ἐκρεμάτο ἐπάνω εἰς τόν σταυρόν μέ τήν σάρκα καί ὄχι μέ τήν θεότητα. Ἐπειδή, θά εἰποῦν εἰς ἐμᾶς, πού τούς ἐρωτῶμεν· Δύο φύσεις ἀπέθαναν; Θά ἀπαντήσωμεν, ὄχι. Λοιπόν οὔτε καί ἐσταυρώθησαν δύο φύσεις, ἀλλά ἐγεννήθη ὁ Χριστός, δηλαδή ὁ Λόγος τοῦ Θεοῦ πού ἐπῆρεν ἀνθρωπίνην φύσιν ἐγεννήθη μέ τήν σάρκα, ἐσταυρώθη μέ τήν σάρκα, ἔπαθε μέ τήν σάρκα, ἀπέθανε μέ τήν σάρκα, ἐνῶ ἔμεινεν ἀπαθής ἡ θεία φύσις του» (ὅπ. παρ. 437).

Μέ τόν θάνατό Του, ἐπομένως, ὁ Χριστός κατενίκησε τόν τελευταῖο ἐχθρό, τόν θάνατο καί συνέτριψε τίς πύλες τοῦ Ἄδου. (Α΄ Κορ. 15,26).

Ὁ Ἄδης, τό κράτος καί τό βασίλειο αὐτό τοῦ θανάτου κατανικήθηκε ἀπό τόν Χριστό γιατί χωρίς τήν κάθοδο στόν Ἄδη καί τήν νίκη τοῦ Χριστοῦ ἀκόμα θά ὑπῆρχε αὐτός ὁ θάνατος μέ τήν ἀπεριόριστη δύναμή του.

Γιατί μέχρι τήν σταυρική θυσία, τόν θάνατο καί τήν Ἀνάσταση τοῦ Κυρίου, ὁ Ἄδης ἦταν «οἰκία παντί θνητῷ», ἀπ' ὅπου κανένας ἄνθρωπος δέν μποροῦσε νά ἐξέλθει. Οἱ ἄνθρωποι δέσμιοι καί αἰχμάλωτοι τοῦ Ἄδου. Ὁ Χριστός ὁμως μᾶς ἐλευθέρωσε καί ἔγινε ἡ «ἀπαρχή τῶν κεκοιμημένων» (Α΄ Κορ. 15,20) καί ὁ «πρωτότοκος ἐκ τῶν νεκρῶν» (Κολ. 1,18) γιά νά ἐπακολουθήσουμε ἐμεῖς.

Ὁ Ἰ. Δαμασκηνός σημειώνει: «Διά τῆς εἰς Ἄδου καθόδου Αὐτοῦ ὁ Κύριος πύλας χαλκᾶς συνέτριψε καί μοχλοῦς σιδηροῦς συνέθλασε καί «οὔτω τούς ἀπ' αἰώνων λύσας πεπεδημένους αὐθις ἐκ νεκρῶν ἀνεφοίτησεν, ὁδοποιήσας ἡμῖν τήν ἀνάστασιν» (ὅπ. παρ. 418).

Αὐτό λέγει καί ἡ Ἀποκάλυψη ὅταν γράφει: «Ὁ Χριστός ἀναστήθηκε πρῶτος ἐκ τῶν νεκρῶν» (Ἀποκ. 1,5) καί προσθέτει: «Ἐγώ εἰμι... ὁ ζῶν καί ἐγενόμην νεκρός καί ἰδού ζῶν εἰμι εἰς τούς αἰῶνας τῶν αἰώνων καί ἔχω τάς κλείς τοῦ θανάτου καί τοῦ ἄδου» (Ἀποκ. 1,18). Δηλαδή ὅταν λέγει, ὁ Κύριος, ὅτι ἔγινε νεκρός ἐννοεῖ ὅτι νεκρώθηκε τό ἄχραντο σῶμα Του καί ὄχι βέβαια ἡ θεϊκή Του φύση, διότι ἡ θεότητα δέν πεθαίνει, εἶναι ἀθάνατη καί στή συνέχεια λέγει, ἐνῶ «δέχθηκα, σταυρικό θάνατο, ζῶ στους αἰῶνες, τῶν αἰώνων. Καί ἔχω στά χέρια μου τά κλειδιά τοῦ θανάτου καί τοῦ Ἄδου».

Κατήλθεν, λοιπόν, «εἰς τά κατώτερα μέρη τῆς γῆς» (Ἐφεσ. 4,9) καί πορεύθηκε στόν Ἄδη καί κήρυξε τό Εὐαγγέλιό Του (Α΄ Πέτρ. 4,6). Ἐκεῖ συνάντησε τόν Ἄδη καί ἐκεῖ τόν κατήργησε. Καί ἰδού τό φοβερόν. Ὅταν ὁ Ἄδης Τόν «κατέπινε», νόμιζε,

ὅτι κοινόν θνητόν δεχόταν. Ἀμέσως ὅμως ἐπικράνθη. Ὑπέροχα ὁ Ἰ. Χρυσόστομος στόν Κατηχητικό του Λόγο τό διατυπώνει: «Ἐπικράνθη διότι κατηργήθη. Ἐπικράνθη διότι ἐνεπαίχθη. Ἐπικράνθη καί ἐνεκρώθη. Διατί ὅλα αὐτά; Διότι ἔλαβε σῶμα καί Θεῶ. Ἔλαβε γῆν καί συνήντησε οὐρανῶ. Ἔλαβεν, ὅπερ ἔβλεπε καί πέπτωκεν, ὅθεν οὐκ ἔβλεπε».

Ἀξίζει νά παραθέσουμε τόν περίφημο αὐτόν Κατηχητικό Λόγο σέ μία γλαφυρή ἀπόδοση τοῦ ἱερομονάχου Ἀθανασίου Βαρούχα (†1708): «Ἐκούρσεψε καί ἔγδυσε τόν Ἄδην ὁ Χριστός, ὅπου ἐκατέβηκε διά τοῦτο τό τέλος εἰς τόν Ἄδην. Ἀλλά ἀλίμονον εἰς τόν Ἄδην, διατί παίρνοντας ὁ Τάφος τό Ἅγιον Σῶμα τοῦ Χριστοῦ, ἔπαθε μέγαλον κακόν ὁ Ἄδης (ἡγουν οἱ δαίμονες τοῦ Ἄδου) καί ἐπικράνθη. Καί τοῦτο τό ἐπροφήτευσεν ὁ Ἡσαΐας εἰς τόν καιρόν του. «Ὁ Ἄδης, φησίν, ἐπικράνθη συναντήσας Σοι κάτω».

Συναπαντηχνώντας Σου λέγει κάτω ὁ Ἄδης ἐλυπήθη, καί ἐπικράνθη. Ἐπικράνθη, διατί ἐφάρμακεύθη καί ἐχάλασεν ἡ δύναμίς του. Ἐπικράνθη, διατί ἐγελάσθη καί ἐνεμπαίχθη. Ἐπικράνθη, διατί ἐνεκρώθη. Ἐπικράνθη, διατί ἐσηκώθη ἡ δύναμίς του καί ἡρπάσθη ἡ βασιλεία του καί δέν δύνεται πλέον νά ἐξουσιάζει τούς καλούς, μόνον τούς ἁμαρτωλούς. Ἐπικράνθη, διατί ἐσιδηροδέθη.

Ἔλαβε τό Κορμί τοῦ Χριστοῦ καί τό ἐλόγιασεν ἀχαμνόν, ὡσάν καί τά ἄλλα λείψανα, καί Αὐτό ἦταν ἀνταμωμένον μέ τήν Θεότητα τοῦ Χριστοῦ, καί τόν ἀγκίστρωσεν (ὡσάν ἀγκίστρι μέ τό δόλωμα) καί τόν ἐπέταξε κάτω ἀπό τόν θρόνον του. Ἔλαβε γήινον πρᾶγμα, ὅπου χαλᾶται, καί ἐσυναπάντησεν οὐράνιον πρᾶγμα, ὅπου δέν χαλᾶται, ἀλλά χαλᾷ τούς ἐχθρούς του. Ἔλαβεν ἐκεῖνο ὅπου ἔβλεπε καί ἀρπάχθηκεν ἀπ' ἐκεῖνο ὅπου δέν ἔβλεπεν. Ποῦ εἶναι, θάνατε, τό κοντάρι σου; Ποῦ εἶναι, Ἄδη, ἡ ἀνδρεία σου καί ἡ νίκη σου;

Ὁ Χριστός ἀνέστη, καί ἐσύ ἔπεςες κάτω» (Σοφοκλῆ Δημητρακόπουλου: «Νεοελληνική Λογοτεχνία», Ἀθήνα 1978, σελ. 311-312).

Τῶ ὄντι, ἡ κάθοδος τοῦ Χριστοῦ στόν Ἄδη, ἡ ἔνδοξη Ἀνάστασή Του δεικνύει λαμπρῶς τήν Θεότητα Του. Καί ὄχι μόνον δεικνύει ἀλλά καί εἶναι ἡ ἐγγύηση καί τῆς δικῆς μας ἀναστάσεως καί αἰωνίου ζωῆς